

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich
Hanna Machińska

IX.517.2272.2017.JN

Warszawa,

21 II 2018

Pan
plk Grzegorz Fedorowicz
Zastępca Dyrektora Generalnego
Służby Więziennej

Szanowny Panie Dyrektorze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich skierował pismo Polski Związek Niewidomych w sprawie trudnej sytuacji w zakładach karnych i aresztach śledczych osób niewidomych albo niedowidzących. Osoby te, kierując prośby i skargi do ww. organizacji, podnoszą liczne zarzuty, które dotyczą trzech zasadniczych obszarów:

- 1/ opieki lekarskiej;
- 2/ dostosowania obiektów więziennych do potrzeb osób z problemami wzroku;
- 3/ pomocy i wsparcia w codziennym ich funkcjonowaniu.

Wnioskodawcy są niezadowoleni z leczenia przez więzienną służbę zdrowia. Wskazują, że mają ograniczony dostęp do potrzebnych zabiegów operacyjnych oczu, możliwości zrefundowania i wykonania protez oczu oraz uzyskania pomocy optycznych poprawiających widzenie.

Autorzy skarg twierdzą, że występujące bariery architektoniczne czynią jednostki penitencjarne dostępnymi dla nich jedynie częściowo. Poważną przeszkodą jest brak oznaczeń dotykowych lub kontrastowych zmian wysokości powierzchni i schodów, nakładek antypoślizgowych na schodach czy systemu głosowego w pomieszczeniach, z których korzystają.

Skarżący żalą się również, że nie mogą liczyć na pomoc przełożonych. Brakuje zajęć ułatwiających orientację przestrzenną, samodzielne i bezpieczne poruszanie się oraz wykonywanie czynności życia codziennego. Niewidomi zwykle nie posiadają sprzętu

ułatwiającego życie: czujnika poziomu cieczy, zegarka brajlowskiego oraz białej laski. Brak tabliczki i dłutka brajlowskiego czy maszyny brajlowskiej powoduje, że osadzeni ci nie mają zapewnionej możliwości samodzielnego prowadzenia korespondencji czy też rozwijania własnych zainteresowań.

Niewidomi i niedowidzący są pozbawieni dostępu do dokumentów i informacji, w szczególności Kodeksu karnego wykonawczego, regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, porządku wewnętrznego, czy ważnych ogłoszeń i komunikatów. Wszystkie istotne informacje mają bowiem wyłącznie formę druku, w tym również informacje zamieszczone na tablicach informacyjnych. Jednostki nie dysponują ww. dokumentami w alfabecie Braille'a oraz w formie nagrań audio, zaś stanowiska komputerowe nie są wyposażone w program odczytu ekranu, co uniemożliwia ich dostępność w formie elektronicznej. Osadzeni ci nie otrzymują również prasy w Braille'u i powiększonym druk. Zatem brak rozwiązań w zakresie informacyjnym w stosunku do więźniów niewidomych lub niedowidzących czyni takie osoby całkowicie zależne od innych osób, najczęściej współosadzonych, którzy przejmują ciężar udzielenia pomocy.

Zasadność tych zarzutów potwierdzają wyniki wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji, który od kilku lat zwraca uwagę na problem dostosowania zakładów karnych i aresztów śledczych dla osób z niepełnosprawnością fizyczną, w tym sensoryczną. Przeprowadzone wizytacje uprawniają do sformułowania wniosku, że istnieje konieczność podniesienia standardów traktowania niewidomych więźniów. Służba Więzienna, mając na uwadze przede wszystkim zasadę indywidualizacji, winna czynić większe starania, by jakość życia osób niewidomych i niedowidzących w warunkach izolacji penitencjarnej była lepsza oraz by osadzeni ci mogli korzystać z pełni przysługujących im praw. W tym celu, na co wskazuje Polski Związek Niewidomych, należy zapewnić osadzonym specjalistyczną opiekę medyczną (leczenie okulistyczne, protetyczne, optyczne i rehabilitację), szkolenia pozwalające im na zapoznanie się z topografią zakładu karnego oraz dostęp do urządzeń zapewniających właściwą komunikację i możliwość korzystania z prawa do informacji. Nie można zapominać o szeroko rozumianej edukacji szkolnej i kursowej oraz odpowiednich zajęciach kulturalno-oświatowych. Polski Związek Niewidomych dostrzega ponadto

potrzebę szkolenia Służby Więziennej w zakresie kształtowania umiejętności świadczenia pomocy osobom z uszkodzonym wzrokiem, w tym pomocy psychologicznej.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do przedstawionych problemów osób niewidomych, wskazanych przez Polski Związek Niewidomych oraz sygnalizowanych w raportach Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Będę również wdzięczna za poinformowanie, czy Centralny Zarząd Służby Więziennej prowadził w ostatnim okresie całościową analizę sytuacji osób niewidomych i niedowidzących przebywających w jednostkach penitencjarnych oraz czy Służba Więzienna podejmowała działania w celu poprawy ich sytuacji i prowadziła projekty dedykowane tym osobom.

Z poważaniem

Helena